

รายงานการวิจัย

เรื่อง

**สำนวนจีนในนิยายอิงพงศาวดารจีนแปล:
มณีจรัสแสงจากสาครนิยายจีนซึ่งไหลสู่กุนนทีวรรณคดีไทย**

ผู้วิจัย

อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล

รายงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง

สำนวนจีนในภาษาไทย: อดีต-ปัจจุบัน

๒๕๖๑

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สำนวนจีนในนิยายอิงพงศาวดารจีนแปล:
มณีจรัสแสงจากสาครนิยายจีนซึ่งไหลสู่ขุนที่วรรณคดีไทย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาสำนวนจีนในนิยายอิงพงศาวดารจีนแปลจำนวน ๓๘ เรื่อง โดยสอบเทียบกับนิยายภาษาจีนซึ่งทราบที่มาแน่นอนว่าเป็นต้นฉบับที่ใช้แปลจำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่ 三國演義 Sānguó Yǎnyì, 東周列國志 Dōngzhōu Lièguó Zhì, 封神演義 Fēng Shén Yǎnyì, 水滸傳 Shuǐhǔ Zhuàn และ 西遊記 Xīyóu Jì ส่วนนิยายที่ไม่อาจระบุที่มาได้แน่ชัด ใช้วิธีเทียบกับสำนวนที่พจนานุกรมสำนวนจีนเล่มต่างๆ เก็บไว้ นอกจากนี้ ยังเทียบกับสำนวนในพจนานุกรมสำนวนไทย / ไท (Thai / Tai) เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นสำนวนจีนโดยแท้ มิได้พบในภาษาตระกูลไทถิ่นตะวันตกเฉียงใต้ ผลการศึกษาพบสำนวนจีนจำนวน ๙๓ สำนวน บรรดานิยายอิงพงศาวดารจีนแปลทั้งหมด *สามก๊ก* เป็นเรื่องที่พบสำนวนจีนมากที่สุดพบจำนวน ๔๑ สำนวน รองลงไปเป็น *เสียด๊ก* พบจำนวน ๒๑ สำนวน และมีนิยายอิงพงศาวดารจีนแปลจำนวน ๑๓ เรื่องไม่พบสำนวนจีนเลย เมื่อเปรียบเทียบกับสำนวนภาษาจีน พบว่าสำนวนจีนในนิยายอิงพงศาวดารจีนแปลมีลักษณะสำคัญ ๑๑ ลักษณะ ตั้งแต่แปลโดยรักษาคำ ความ และลักษณะสำคัญอื่นของสำนวนในภาษาเดิมไว้ ไปจนถึงแปลโดยดัดแปลงถ้อยคำและความด้วยกลวิธีต่างๆ ให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย ผลการวิจัยพบว่า สำนวนจีนนั้นนอกจากพบในนิยายอิงพงศาวดารจีนแปลแล้ว ยังพบในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์บางเรื่องด้วย ทั้งวรรณคดีชุมนุมสุภาพิตและวรรณคดีประเภทบันเทิงคดี แต่วรรณคดีประเภทหลังพบไม่มากนัก การศึกษาสำนวนจีนในนิยายอิงพงศาวดารจีนแปลมีประโยชน์อย่าง

ข

ยิ่งต่อการขยายพรมแดนความรู้การศึกษาที่มาจากโคลงสุภาษิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งโคลงโลกนิติ และสะท้อนให้เห็นว่าไทยมิได้รับ วัฒนธรรมด้านคติธรรมจากสายธารวัฒนธรรมอินเดียซึ่งแนบแน่น กับคติความคิดในพระพุทธศาสนาและคติพราหมณ์เพียงลำพัง แต่ ยังรับคติธรรมจากสายธารวัฒนธรรมจีนซึ่งเป็นขุมปัญญาสำคัญของ โลกตะวันออกอีกสายธารหนึ่งมาแต่โบราณด้วย

คำสำคัญ: สำนวนจีน, สุภาษิต, นิยายอิงพงศาวดารจีนแปล, วรรณคดีไทย, โคลงโลกนิติ

Chinese Idioms in the Thai Version of Chinese Chronicle Base Novels:**The Shiny Gems of a Rivulet from the Chinese Novel Ocean****Flowing to the Thai Literatures****Abstract**

This paper aims to study the Chinese idioms in the Thai version set of Chinese chronicle base novels, 38 stories in a set, by comparing with five novels, which clearly are the original texts for translation: *the Romance of the Three Kingdoms* (三國演義 Sānguó Yǎnyì), *the Chronicles of the Eastern Zhou Kingdoms* (東周列國志 Dōngzhōu Lièguó Zhì), *the Creation of the Gods* (封神演義 Fēng Shén Yǎnyì), *the Water Margin* (水滸傳 Shuǐhǔ Zhuàn) and *the Journey to the West* (西遊記 Xīyóu Jì). Those with unclear texts for translation are consulted with Chinese idiom dictionaries, together with a number of the Thai / Tai idiom dictionaries for proving that they are not sharing the common source with those of the Southwestern Thai / Tai languages. As the result, the 93 Chinese idioms are found, mostly in the Thai version of *the Romance of the Three Kingdoms* and *the Dong Zhou Lie Guo Zhi* with 41 and 28 idioms respectively; whereas 13 novels found no any Chinese idioms. Comparing to the original Chinese idioms, the 11 various characteristics of Thai-Chinese

idioms are found, such as the word by word translation, which are well preserved with the original style and the alteration of the original idioms for that they are acceptable to the Thai culture. The Chinese idioms are found not only in the Thai version of Chinese chronicle base novels, but also in other Thai literatures, both the gnostic literatures and the fictions which composed in the Ratanakosin period. Its contribution is providing the wider frontier of the knowledge of the true origin of some verses of the Thai Lokanīti (Khlōng Lokanit) which urges that scholars should concern the Chinese stream of culture as well as the Ancient Indian cultural mainstream to the Thai culture through the Brahmanism and Buddhism tradition.

Keywords: Chinese idiom, gnostic, Thai version of chronicle base Chinese novel, Thai literature, Khlōng Lokanit